YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
16 päivänä tammikuuta 2003 *

Asiassa C-14/00,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Valero Jordana ja G. Bisogni, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Italian tasavalta, asiamiehenään U. Leanza, avustajanaan avvocato dello Stato O. Fiumara, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut EY 30 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 28 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se on kieltänyt sellaisten suklaatuotteiden, joihin on lisätty muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita ja jotka on laillisesti valmistettu

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

kyseisten kasvirasvojen lisäämisen sallivissa jäsenvaltioissa, kaupan pitämisen Italiassa alkuperäjäsenvaltiossa käytetyllä nimityksellä, ja koska se on säätänyt, että näitä tuotteita saadaan pitää kaupan ainoastaan nimityksellä "suklaan korvike",

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet sekä tuomarit R. Schintgen, V. Skouris (esittelevä tuomari), N. Colneric ja J. N. Cunha Rodrigues,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: osastopäällikkö D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 25.10.2001 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.12.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 18.1.2000 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut EY 30 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 28 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se on kieltänyt sellaisten kaakao- ja suklaatuotteiden, joihin on lisätty muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita ja jotka on laillisesti valmistettu kyseisten kasvirasvojen lisäämisen sallivissa jäsenvaltioissa, myymisen Italiassa alkuperäjäsenvaltiossa käytetyllä nimityksellä, ja koska se on säätänyt, että näitä tuotteita saadaan pitää kaupan ainoastaan nimityksellä "suklaan korvike".

Sovellettava lainsäädäntö

Yhteisön lainsäädäntö

2 Elintarvikkeena käytettäviä kaakao- ja suklaatuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 24 päivänä heinäkuuta 1973 annetun neuvoston direktiivin 73/241/ETY (EYVL L 228, s. 23; jäljempänä direktiivi 73/241/ETY) neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että "on tarpeen lähentää näitä tuotteita koskevia säännöksiä ja laatia määritelmät ja yhteiset säännöt näiden tuotteiden koostumuksesta, valmistustiedoista, pakkauksesta ja merkinnöistä niiden vapaan liikkuvuuden varmistamiseksi".

3 Direktiivin 73/241/ETY viidennessä perustelukappaleessa todetaan, että tällä direktiivillä "ei ole kuitenkaan mahdollista — — yhdenmukaistaa kaikkia niitä elintarvikkeisiin sovellettavia säännöksiä, jotka voivat haitata kaakao- ja suklaatuotteiden kauppaa, mutta esteet, joita tämän vuoksi vielä jää, ovat vähenemässä sitä mukaa kuin elintarvikkeita koskevia kansallisia säännöksiä yhdenmukaistetaan yhä enemmän".

4 Direktiivin 73/241/ETY seitsemännen perustelukappaleen mukaan "muidenkin kasvisrasvojen kuin kaakaovoin käyttö suklaatuotteissa sallitaan tietyissä jäsenvaltioissa, ja tätä mahdollisuutta käytetään laajalti; — — ei kuitenkaan voida tehdä päätöstä näiden rasvojen käytön laajentamisen mahdollisuuksista ja muodoista koko yhteisössä, koska tällä hetkellä saatavilla olevat taloudelliset ja tekniset tiedot eivät ole riittäviä lopullisen kannan hyväksymiseksi [ja koska] tilannetta on sen vuoksi tarkasteltava uudelleen tulevan kehityksen näkökulmasta".

5 Direktiivin 73/241/ETY 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tässä direktiivissä kaakao- ja suklaatuotteilla tarkoitetaan liitteessä I määriteltyjä, elintarvikkeina käytettäviä tuotteita."

6 Direktiivin 73/241/ETY 10 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei sellaisten 1 artiklassa tarkoitettujen tuotteiden kauppaa, jotka ovat

tämän direktiivin ja sen liitteessä I olevien määritelmien ja säännösten mukaisia, estetä soveltamalla kansallisia säännöksiä, joita ei ole yhdenmukaistettu ja jotka koskevat erityisesti näiden tuotteiden tai yleensä elintarvikkeiden koostumusta, valmistustietoja, pakkaamista tai merkintöjä."

7 Direktiivin 73/241/ETY 14 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Tämä direktiivi ei vaikuta kansallisiin säännöksiin:

a) joilla tällä hetkellä sallitaan tai kielletään muun kasvisrasvan kuin kaakaovoin lisääminen liitteessä I määriteltyihin suklaatuotteisiin. Kolmen vuoden määräajan kuluessa tämän direktiivin tiedoksi antamisesta neuvosto päättää komission ehdotuksesta mahdollisuudesta laajentaa näiden rasvojen käyttö koko yhteisöön ja siinä noudatettavista yksityiskohdista."

8 Direktiivin 73/241/ETY liitteessä I olevan 1 kohdan 1.16 alakohdassa määritellään suklaa tuotteeksi, "joka on valmistettu kaakaorouheesta, kaakaomassasta, kaakaojauheesta tai vähärasvaisesta kaakaojauheesta ja sakkaroosista niin, että kaakaovoita on tai ei ole lisätty, ja jossa, jollei suklaasirotteen, giandujapähkinäsuklaan ja suklaakuorrutteen määritelmissä toisin säädetä, kaikkiaan kaakaon kuivia kiintoaineita on vähintään 35 prosenttia, joista vähintään 14 prosenttia on kuivia rasvattomia kaakaon kiintoaineita ja 18 prosenttia kaakaovoita; nämä prosenttimäärät lasketaan, kun ensin on vähennetty 5—8 kohdassa säädettyjen lisäaineiden paino".

9 Direktiivin 73/241/ETY liitteessä I olevan 7 kohdan a alakohdan ensimmäinen kohta kuuluu seuraavasti:

"Jollei 14 artiklan 2 kohdan a alakohdassa toisin säädetä, saa syötäviä aineita, lukuun ottamatta jauhoja ja tärkkelystä sekä rasvoja ja rasvavalmisteita, joita ei ole johdettu pelkästään maidosta, lisätä suklaaseen, taloussuklaaseen, suklaakuorrutteeseen, maitosuklaaseen, maitosuklaaseen, jolla on korkea maitopitoisuus, maitosuklaakuorrutteeseen sekä valkoiseen suklaaseen."

10 Elintarvikkeena käytettävistä kaakao- ja suklaatuotteista 23 päivänä kesäkuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/36/EY (EYVL L 197, s. 19; jäljempänä direktiivi 2000/36/EY) 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään direktiivi 73/241/ETY kumottavaksi 3.8.2003 alkavin vaikutuksin.

11 Direktiivin 2000/36/EY viidennessä, kuudennessa ja seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"5) Tietyissä jäsenvaltioissa on sallittua lisätä suklaatuotteisiin muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita enintään viiteen prosenttiin asti.

6) Tiettyjen muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisääminen suklaatuotteisiin enintään viiteen prosenttiin asti olisi sallittava kaikissa jäsenvaltioissa. Täl-

laisten kasvirasvojen olisi oltava kaakaovoita vastaavia ja ne olisi sen vuoksi määriteltävä teknisin ja tieteellisin perustein.

7) Sisämarkkinoiden yhtenäisyyden takaamiseksi on kaikkien tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien suklaatuotteiden voitava liikkua vapaasti yhteisössä tämän direktiivin liitteen I määräysten mukaisin myyntinimityksin."

12 Direktiivin 2000/36/EY 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Liitteessä II määriteltyjä ja siinä lueteltuja muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita voidaan lisätä liitteessä I olevan A jakson 3, 4, 5, 6, 8 ja 9 kohdassa määriteltyihin suklaatuotteisiin. Tämän lisäyksen osuus saa kaakaovoin vähimmäispitoisuutta tai kaakaokuiva-aineen kokonaismäärää alentamatta olla enintään 5 prosenttia lopullisesta tuotteesta, jonka kokonaispainosta on ensin vähennetty liitteessä I olevan B jakson mukaisesti käytetyt muut syötävät aineet.

2. Suklaatuotteita, jotka 1 kohdan mukaisesti sisältävät muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita, voidaan pitää kaupan kaikissa jäsenvaltioissa edellyttäen, että niiden 3 artiklassa säädettyjä merkintöjä täydennetään näkyvällä ja helposti luettavalla maininnalla: 'sisältää kaakaovoin lisäksi muita kasvirasvoja'. Maininnan on oltava samassa näkökentässä kuin ainesosaluettelo, siitä selvästi erillään, vähintään yhtä suurella tekstillä, lihavoituna ja myyntinimikkeen läheisyydessä; tämän vaatimuksen estämättä myyntinimike voi esiintyä myös muualla."

13 Direktiivin 2000/36/EY 8 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään vihdoin seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 3 päivänä elokuuta 2003. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

2. Näitä säännöksiä on sovellettava siten, että

— sallitaan 3 päivästä elokuuta 2003 lukien liitteessä I määriteltyjen tuotteiden pitäminen kaupan, jos ne ovat tässä direktiivissä säädettyjen määritelmien ja sääntöjen mukaisia,

— kielletään 3 päivästä elokuuta 2003 lukien sellaisten tuotteiden pitäminen kaupan, jotka eivät ole tämän direktiivin mukaisia.

On kuitenkin sallittua pitää kaupan varastojen loppumiseen asti sellaisia tuotteita, jotka eivät ole tämän direktiivin mukaisia, mutta jotka on varustettu neuvoston direktiivin 73/241/ETY mukaisin merkinnöin ennen 3 päivää elokuuta 2003."

14 Kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 18 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/112/ETY (EYVL 1979, L 33,

s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 27 päivänä tammikuuta 1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/4/EY (EYVL L 43, s. 21), 5 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Elintarvikkeen myyntinimitys on siihen sovellettavissa Euroopan yhteisön säännöksissä säädetty nimitys.

— —

b) Siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotetta pidetään kaupan, on myös sallittua käyttää sitä myyntinimitystä, jolla tuotetta laillisesti valmistetaan ja pidetään kaupan tuottajajäsenvaltiossa.

Myyntinimitystä on kuitenkin täydennettävä sen yhteydessä olevilla muilla kuvailevilla tiedoilla, jos se on tämän direktiivin muiden säännösten ja erityisesti sen 3 artiklan säännösten soveltamisen vuoksi tarpeen elintarvikkeen todellisen luonteen tuntemisen mahdollistamiseksi sen jäsenvaltion kuluttajalle, jossa tuotetta pidetään kaupan, ja jotta kyseinen elintarvike voidaan erottaa muista elintarvikkeista, joihin se voitaisiin sekoittaa.

c) Poikkeustapauksissa tuottajajäsenvaltion myyntinimitystä ei käytetä siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotetta pidetään kaupan, jos tuottajajäsenvaltion myyntinimityksen tarkoittama elintarvike eroaa koostumukseltaan ja valmistustavaltaan niin paljon tällä myyntinimityksellä tunnetusta elintarvikkeesta, etteivät b alakohdan säännökset ole riittäviä kuluttajille annettavan oikean tiedon varmistamiseksi siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotetta pidetään kaupan."

Kansallinen lainsäädäntö

15 Italiassa elintarvikkeena käytettävistä kaakao- ja suklaatuotteista säädetään 30.4.1976 annetulla lailla nro 351 (GURI nro 146, 4.6.1976, s. 4332; jäljempänä laki nro 351/76).

16 Lain nro 351/76 6 §:n mukaan "suklaata jäljittelevänä tuotteena pidetään sellaista kaakaota sisältävää elintarviketuotetta, jonka rakenne, sakeus, väri ja maku muistuttavat suklaata, mutta joka ei koostumukseltaan vastaa jotakin tämän lain liitteessä mainituista tuotemääritelmistä". Tässä liitteessä mainittuihin tuotteisiin ei sisälly muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita.

17 Lain nro 351/76 6 §:ää ei 28.3.1994 annetun ministeriön soveltamisohjeen mukaan voitu soveltaa sellaisiin muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita sisältäviin tuotteisiin, jotka oli laillisesti valmistettu muissa jäsenvaltioissa kyseisessä laissa säädettyjä vähimmäispitoisuuksia ja muita edellytyksiä noudattaen.

18 Terveysministeriö muutti myöhemmin 15.3.1996 antamallaan soveltamisohjeella (jäljempänä soveltamisohje) lain nro 351/76 6 §:n tulkintaa säätämällä, että Yhdistyneestä kuningaskunnasta, Irlannista ja Tanskasta peräisin olevia, muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita sisältäviä kaakao- ja suklaatuotteita voidaan pitää kaupan Italian alueella vain, jos ne koostumuksensa osalta ovat alkuperävaltion sääntöjen mukaisia ja jos niiden myyntinimitys on lain nro 351/76 6 §:n säännösten mukainen, eli jos niiden nimitys on "suklaan korvike".

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

19 Komissio ilmoitti 12.2.1997 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisille katsovansa, että soveltamisohjeessa asetetun kaltainen kielto pitää kaupan nimityksellä "suklaa" muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita sisältäviä kaakao- ja suklaatuotteita oli yhteensoveltumaton perustamissopimuksen 30 artiklan kanssa.

20 Italian viranomaiset kiistivät 8.7.1997 päivätyllä kirjeellä kansallisen lainsäädäntönsä sopeuttamistarpeen väittäen, että koska kaakao- ja suklaatuotteiden kaupan pitäminen oli täysin yhdenmukaistettu direktiivillä 73/241/ETY, vapaa liikkuvuus oli taattu vain tämän direktiivin mukaisille tuotteille.

21 Koska komissio ei yhtynyt tähän tulkintaan, se osoitti 22.12.1997 Italian tasavallalle virallisen huomautuksen. Koska tämä erimielisyys vahvistui myöhemmin pidetyissä kokouksissa ja käydyssä kirjeenvaihdossa, komissio osoitti 29.7.1998 tälle jäsenvaltiolle perustellun lausunnon, jossa se kehotti sitä noudattamaan perustamissopimuksen 30 artiklaan perustuvia velvoitteitaan kahden kuukauden kuluessa tämän lausunnon tiedoksisaannista.

22 Italian hallitus ilmoitti 15.9.1998 päivätyssä vastauksessaan aikomuksestaan pitää kyseinen kielto voimassa niiden kaakao- ja suklaatuotteiden osalta, jotka eivät ole lain nro 351/76 säännösten mukaisia, niin kauan kun direktiiviä 73/241/ETY ei olisi muutettu.

23 Näin ollen komissio päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Pääasia

Asianosaisten lausumat

24 Komissio toteaa, että suklaata, joka sisältää muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita enintään 5 prosenttia tuotteen kokonaispainosta, valmistetaan nimityksellä "suklaa" kuudessa jäsenvaltiossa (Tanska, Irlanti, Portugali, Ruotsi, Suomi ja Yhdistynyt kuningaskunta), että se hyväksytään tällä nimityksellä kaikissa jäsenvaltioissa Espanjaa ja Italiaa lukuun ottamatta ja että se esiintyy tällä nimityksellä direktiivissä 73/241/ETY.

25 Komissio huomauttaa myöskin, että tämä tuote vastaa kaakaopohjaisten ainestensa osalta niitä edellytyksiä, jotka suklaan koostumukselle on asetettu direktiivissä 73/241/ETY, koska näiden rasvojen lisäämisellä ei aiheuteta kyseisessä direktiivissä edellytettyjen vähimmäispitoisuuksien vähentymistä.

26 Komissio väittää, että soveltamisohje perustuu sellaiseen direktiivin 73/241/ETY tulkintaan, joka on ristiriidassa tämän direktiivin säännösten kanssa. Komissio viittaa direktiivin 73/241/ETY 14 artiklan 2 kohdan a alakohtaan, luettuna yhdessä sen liitteessä I olevan 7 kohdan a alakohdan kanssa, ja väittää, että koska tällä direktiivillä ei ole säännelty koko yhteisön osalta lopullisesti kysymystä muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käytöstä kaakao- ja suklaatuotteiden valmistuksessa, sellainen jäsenvaltion lainsäädäntö, joilla niiden käyttö kielletään tai sallitaan tämän valtion alueella valmistetuissa kaakao- ja suklaatuotteissa, on direktiivin 73/241/ETY mukainen, jos se noudattaa direktiivin muita säännöksiä.

27 Komissio katsoo näin ollen, että sellaisten kaakao- ja suklaatuotteiden, jotka on laillisesti valmistettu jossakin niistä jäsenvaltioista, jotka sallivat muiden kasvi-

rasvojen kuin kaakaovoin lisäämisen, on voitava liikkua vapaasti yhteisössä, myös niissä jäsenvaltioissa, jotka eivät ole sallineet näiden kasvirasvojen lisäämistä niiden alueella valmistettuihin tuotteisiin, edellyttäen, että direktiivissä 73/241/ETY asetettuja vähimmäispitoisuuksia noudatetaan.

28 Komissio katsoo nimittäin, että vaikka jäsenvaltioilla onkin mahdollisuus sallia tai kieltää tällaisten kasvirasvojen käyttö, kansallisen lainsäädännön on kuitenkin oltava yhteensoveltuva yhteisön oikeuden periaatteiden kanssa, jollainen myös perustamissopimuksen 30 artiklassa ilmaistu tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaate on.

29 Tältä osin komissio katsoo, että Italian lainsäädännöstä aiheutuva velvollisuus pitää muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita sisältäviä kaakao- ja suklaatuotteita kaupan nimikkeellä "suklaan korvike" on huomattava este niiden pääsylle Italian markkinoille ja näin ollen perustamissopimuksen 30 artiklan vastainen määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava toimenpide.

30 Velvollisuudella muuttaa myyntinimitystä aiheutetaan ylimääräisiä pakkaus- ja pakkausmerkintätoimenpiteitä ja näin ollen markkinointikustannusten nousu Italiassa. Lisäksi sellaisen halventavan ilmaisun kuin "suklaan korvike" käyttämisestä aiheutuu, että kyseiset tuotteet menettävät arvonsa kuluttajien silmissä.

31 Komissio viittaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja väittää, että tuottajajäsenvaltiossa sallitun myyntinimityksen käyttämisen kieltämistä voidaan perustella ainoastaan silloin, kun kyseinen tuote eroaa koostumukseltaan tai

valmistustavaltaan niin paljon tällä samalla nimityksellä yleensä yhteisössä myydyistä tavaroista, ettei sen enää voida katsoa kuuluvan samaan ryhmään.

32 Komission mukaan ei voida väittää, että muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisäämisellä sellaiseen suklaatuotteeseen, joka sisältää direktiivin 73/241/ETY mukaiset vähimmäispitoisuudet, muutettaisiin olennaisesti tuotteen luonnetta siten, että nimityksen "suklaa" käyttämisellä aiheutettaisiin epäselvyyttä sen olennaisista ominaisuuksista.

33 Lisäksi komissio väittää, että Italian lainsäädäntöä ei voida perustella kuluttajansuojaa koskevalla pakottavalla vaatimuksella, sillä tässä tapauksessa on olemassa kaakao- ja suklaatuotteiden vapaata liikkuvuutta vähemmän rajoittavia muita keinoja taata kuluttajien intressien suojelu, kuten se, että pakkausmerkintöihin lisätään neutraali ja objektiivinen maininta, jolla kuluttajille ilmoitetaan siitä, että tuotteessa on muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita.

34 Italian hallitus korostaa, että vaikka se onkin yhtä mieltä komission kanssa siitä, ettei direktiivillä 73/241/ETY ole täydellisesti yhdenmukaistettu muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin esiintymistä kaakao- ja suklaatuotteissa, se katsoo, että tällä direktiivillä on sitä vastoin toteutettu niiden tuotteiden täydellinen yhdenmukaistaminen, joita voidaan pitää kaupan nimityksellä "suklaa".

35 Italian hallitus nimittäin tulkitsee direktiivin 73/241/ETY 14 artiklan 2 kohdan a alakohtaa, kun sitä luetaan yhdessä liitteessä I olevan 7 kohdan a alakohdan kanssa, siten, että pääsääntöisesti muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisääminen ei ole sallittua, ja päättelee tästä, että tällä direktiivillä taataan vapaa

liikkuvuus yhteisössä vain tämän säännön mukaisesti valmistetuille kaakao- ja suklaatuotteille.

36 Lisäksi Italian hallitus väittää, että muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käyttöä koskevan kysymyksen osalta direktiivin 73/241/ETY 14 artiklan 2 kohdan a alakohdalla on vakautettu olemassa olevat kansalliset lainsäädännöt siten, että näiden lainsäädäntöjen välisiä eroavuuksia siedetään vain siihen saakka, kunnes yhdenmukaistaminen tulevaisuudessa toteutetaan. Tästä vakauttamisesta seuraa, että yhteisön yhdenmukaistamistoimia odottaessaan jäsenvaltiot, joiden lainsäädännössä muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisääminen kielletään, eivät voi enää muuttaa niitä sallimalla näiden rasvojen lisäämisen.

37 Tämä hallitus on istunnossa lisännyt, että sen direktiivistä 73/241/ETY esittämää tulkintaa tukee direktiivin 2000/36/EY 8 artikla, koska tämä artikla estää sitä muuttamasta kansallista lainsäädäntöään ennen 3.8.2003.

38 Italian hallituksen mukaan direktiiviä 73/241/ETY ei näin ollen voida tulkita siten, että sillä asetetaan tuojajäsenvaltioille velvollisuus hyväksyä se, että sellaiset kaakao- ja suklaatuotteet, jotka on niiden lainsäädännössä kielletyin valmistustavoin valmistettu muissa jäsenvaltioissa, liikkuvat niiden alueella nimityksellä "suklaa", jolla niitä pidetään kaupan tuottajajäsenvaltiossa, ja näin ollen harjoittaa kansallisten valmistajien syrjintää.

39 Italian hallitus selvittää, että jos komission näkemys direktiivin 73/241/ETY tulkinnasta hyväksyttäisiin, Italiaan sijoittautuneet valmistajat joutuisivat epäedulliseen kilpailuasemaan muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin valmistajiin

nähden, sillä viimeksi mainitut voisivat pitää Italiassa kaupan nimityksellä "suklaa" sellaisia tuotteita, jotka sisältävät muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita.

40 Italian hallitus kiistää joka tapauksessa sen, että sen kansallinen lainsäädäntö olisi määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimenpide, katsoen, että velvollisuus muuttaa tuotteen myyntinimitystä on perusteltavissa kuluttajansuojalla.

41 Italian hallitus viittaa muun muassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja direktiivin 79/112/ETY 5 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/4/EY, väittäessään, että tuonti- ja markkinointijäsenvaltio voi perustellusti kieltää tuottajajäsenvaltiossa sallitun myyntinimityksen, jos sen tarkoittama elintarvike eroaa koostumukseltaan ja valmistustavaltaan niin paljon tällä myyntinimityksellä tunnetusta elintarvikkeesta, ettei sitä, että kuluttajat saisivat asianmukaiset tiedot elintarvikkeen todellisesta luonteesta ja siitä, millä tavoin se eroaa sellaisista muista elintarvikkeista, joihin se voidaan sekoittaa, voida varmistaa merkitsemällä asiamukaiset kuvaavat tiedot tuotteen kääreeseen.

42 Italian hallituksen mukaan nämä edellytykset täyttyvät nyt esillä olevassa asiassa, sillä muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita sisältävien kaakao- ja suklaatuotteiden ominaispiirteet eroavat olennaisesti niiden kaakao- ja suklaatuotteiden ominaispiirteistä, jotka eivät tällaisia rasvoja sisällä. Jos tällaisia rasvoja sisältäviä tuotteita pidettäisiin kaupan nimityksellä "suklaa", on olemassa vaara, että italialaisia kuluttajia, jotka perinteisesti odottavat, että tämä nimitys on vain tuotteilla, joihin ei sisälly tällaisia aineita, johdettaisiin harhaan. Tästä syystä muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita sisältävien kaakao- ja suklaatuotteiden

kaupan pitäminen on sallittua Italiassa, mutta yksinomaan nimityksellä "suklaan korvike" eron ilmoittamiseksi.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

Direktiivillä 73/241/ETY toteutetun yhdenmukaistamisen ulottuvuus

43 Aluksi on syytä todeta, että komission kanneperuste, jonka mukaan Italian lainsäädäntö ei sovellu yhteen yhteisön oikeuden kanssa, koska sillä rajoitetaan muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita sisältävien kaakao- ja suklaatuotteiden vapaata liikkuvuutta, herättää kysymyksen direktiivillä 73/241/ETY toteutetun yhdenmukaistamisen ulottuvuudesta.

44 Vaikka asianosaiset ovatkin yhtä mieltä siitä, että kysymystä näiden kasvirasvojen käyttämisestä kaakao- ja suklaatuotteiden valmistuksessa ei ole yhdenmukaistettu tällä direktiivillä, ne ovat erimielisiä siitä, mitä seurauksia tästä aiheutuu tällaisia aineita sisältävien tuotteiden kaupan pitämiselle.

45 Komissio katsoo, että vaikka muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käyttämistä kaakao- ja suklaatuotteissa ei olekaan yhdenmukaistettu, seurauksena ei voi olla se, että tällaisia rasvoja sisältävien tuotteiden kaupan pitäminen ei kuuluisi tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevan periaatteen soveltamisalaan, ja katsoo, että näiden tuotteiden vapaata liikkuvuutta rajoittavia mahdollisia toimenpiteitä on arvioitava perustamissopimuksen 30 artiklan nojalla.

46 Italian hallitus sitä vastoin väittää, että direktiivillä 73/241/ETY ratkaistaan täydellisesti kysymys siinä tarkoitettujen kaakao- ja suklaatuotteiden kaupan pidosta ja tehdään näin mahdottomaksi perustamissopimuksen 30 artiklan soveltaminen, koska siinä säädetään yhtäältä periaatteesta, jonka mukaan muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käyttäminen kaakao- ja suklaatuotteiden valmistuksessa on kielletty, ja toisaalta järjestelmästä, jonka mukaan nimityksellä "suklaa" voivat vapaasti liikkua vain sellaiset kaakao- ja suklaatuotteet, joihin ei sisälly tällaisia kasvirasvoja.

47 Italian hallitus päättelee tästä, että direktiivillä 73/241/ETY sallitaan se, että jäsenvaltiot, joiden kansallisessa lainsäädännössä kielletään muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisääminen niiden alueella valmistettuihin tuotteisiin, kieltävät alueellaan myös sellaisten tuotteiden kaupan pidon nimityksellä "suklaa", joita ei ole valmistettu niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

48 Tältä osin on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkinnassa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto, myös sen asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. mm. asia C-156/98, Saksa v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok. 2000, s. I-6857, 50 kohta ja asia C-191/99, Kvaerner, tuomio 14.6.2001, Kok. 2001, s. I-4447, 30 kohta).

49 Kyseisillä säännöksillä tavoitelluista päämääristä ja siitä asiayhteydestä, johon ne kuuluvat, on ensiksi todettava, että direktiivillä 73/241/ETY ei ole ollut tarkoitus ratkaista lopullisesti kysymystä muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käyttämisestä siinä tarkoitetuissa kaakao- ja suklaatuotteissa.

50 Tältä osin on syytä muistuttaa, että neuvosto antoi kyseisen direktiivin yksimielisesti käyttäen oikeudellisena perustana ETY:n perustamissopimuksen 100 artiklaa (josta on muutettuna tullut EY:n perustamissopimuksen 100 artikla, josta puolestaan on tullut EY 94 artikla), jossa määrätään jäsenvaltioiden sellaisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä, jotka suoraan vaikuttavat yhteismarkkinoiden toteuttamiseen ja toimintaan.

51 Yhteisön lainsäätäjä on direktiivillä 73/241/ETY halunnut vahvistaa määritelmät ja yhteiset säännöt kaakao- ja suklaatuotteiden koostumuksesta, valmistustiedoista, pakkauksesta ja merkinnöistä näiden tuotteiden vapaan liikkuvuuden varmistamiseksi, kuten saman direktiivin neljännestä perustelukappaleesta ilmenee.

52 Yhteisön lainsäätäjä on kuitenkin direktiivin 73/241/ETY seitsemännessä perustelukappaleessa todennut selvästi, että kun otettiin huomioon jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen väliset eroavuudet ja sen hallussa olevien taloudellisten ja teknisten tietojen riittämättömyys, se ei voinut direktiivin antamishetkellä hyväksyä lopullista kantaa muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käytöstä kaakao- ja suklaatuotteissa.

53 Vielä on täsmennettävä, että, kuten asiakirjoista ilmenee, samassa perustelukappaleessa tehdyllä viittauksella tiettyihin jäsenvaltioihin, joissa näiden muiden kasvirasvojen käyttäminen oli tuohon aikaan ei ainoastaan sallittua vaan kaiken lisäksi laajasti levinnyttä, tarkoitettiin vähän ennen direktiivin 73/241/ETY antamista yhteisöön liittyneitä kolmea jäsenvaltiota, eli Tanskan kuningaskuntaa, Irlantia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa, joissa perinteisesti sallittiin se, että niiden alueella valmistettuihin kaakao- ja suklaatuotteisiin lisättiin näitä kasvirasvoja enintään 5 prosenttia niiden kokonaispainosta.

54 Näin ollen neuvosto on rajoittautunut muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käytön osalta ottamaan käyttöön väliaikaisen järjestelmän, jota oli tarkoitus direktiivin 73/241/ETY 14 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti tarkistaa direktiivin tiedoksiantamisesta alkaneen kolmen vuoden pituisen määräajan kuluessa.

55 Direktiivin 73/241/ETY niiden säännösten sisältöä ja rakennetta, jotka koskevat muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käyttöä siinä tarkoitetuissa kaakao- ja suklaatuotteissa, on tutkittava näiden seikkojen valossa.

56 Aivan aluksi on syytä todeta, että direktiivin 73/241/ETY liitteessä I olevan 7 kohdan a alakohdassa säädettyä kieltoa lisätä saman direktiivin liitteessä I määritettyihin erilaisiin kaakao- ja suklaatuotteisiin sellaisia rasvoja ja rasvavalmisteita, joita ei ole johdettu pelkästään maidosta, sovelletaan, "jollei 14 artiklan 2 kohdan a alakohdassa toisin säädetä".

57 Kyseisessä 14 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään nimenomaisesti, että direktiivi 73/241/ETY ei vaikuta kansallisiin säännöksiin, joilla sallitaan tai kielletään muun kasvirasvan kuin kaakaovoin lisääminen.

58 Tästä viimeksi mainitusta säännöksestä ilmenee siis selvästi, että direktiivillä 73/241/ETY ei pyritä muiden kasvirasvojen käytön osalta ottamaan käyttöön sellaista täydellistä yhdenmukaistamisjärjestelmää, jossa yhteisillä säännöillä korvattaisiin kaikki alaa koskevat kansalliset säännöt, koska sillä sallitaan nimenomaisesti, että jäsenvaltiot antavat tässä direktiivissä säädetystä yhteisestä säännöstä poikkeavia kansallisia sääntöjä.

59 Tätä säännöstä ei sen sanamuoto huomioon ottaen voida tulkita siten, että siinä säädettäisiin ainoastaan pelkästä poikkeuksesta siihen direktiivin 73/241/ETY liitteessä I olevan 7 kohdan a alakohdassa säädettyyn periaatteeseen, jonka mukaan kyseisiin tuotteisiin on kiellettyä lisätä muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita.

60 Sen lisäksi, että direktiivin 73/241/ETY 14 artiklan 2 kohdan a alakohdassa viitataan sellaisiin kansallisiin lainsäädäntöihin, joilla sallitaan muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisääminen, siinä viitataan myös niihin kansallisiin lainsäädäntöihin, joilla tällainen lisääminen kielletään.

61 Tässä säännöksessä säädetään, että neuvoston on myöhemmin päätettävä mahdollisuudesta laajentaa näiden rasvojen käyttö koko yhteisöön ja siinä noudatettavista yksityiskohdista, mikä osoittaa yhteisön lainsäätäjän ainoastaan aikoneen joko sallia tai kieltää tällaisen laajentamisen, mutta ei kieltää kyseistä käyttöä koko yhteisössä.

62 Sekä direktiivin 73/241/ETY sanamuoto että sen rakenne siis osoittavat, että sillä asetetaan yleinen sääntö, eli liitteessä I olevan 7 kohdan a alakohdassa säädetty kielto, ja että sen 10 artiklan 1 kohdalla otetaan käyttöön tämän säännön mukaisten tuotteiden vapaa liikkuvuus samalla kun jäsenvaltioille annetaan sen 14 artiklan 2 kohdan a alakohdassa oikeus antaa sellaisia kansallisia sääntöjä, joilla sallitaan muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisääminen niiden alueella valmistettuihin kaakao- ja suklaatuotteisiin.

63 Tästä seuraa myöskin, että Italian hallituksen esittämää tulkintaa, jonka mukaan direktiivillä 73/241/ETY kiellettäisiin jäsenvaltioita muuttamasta kansallista lainsäädäntöään muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin käytön osalta ennen kun tämä kysymys on yhdenmukaistettu yhteisössä, ei voida hyväksyä.

64 Sen lisäksi, ettei tällainen tulkinta saa minkäänlaista tukea tämän direktiivin säännösten sanamuodosta, siinä jätetään huomiotta sekä tällä direktiivillä käyttöön otetun järjestelmän väliaikaisuus että itse sen tavoite, sellaisena kuin se on kuvattu tämän tuomion 48—62 kohdassa.

65 Tämän tulkinnan tueksi ei voida vedota myöskään direktiivin 2000/36/EY 8 artiklaan.

66 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 2000/36/EY 8 artiklan kaltaista johdetun oikeuden säännöstä ei voida tulkita siten, että sillä annetaan jäsenvaltioille lupa ottaa käyttöön tai pitää voimassa sellaisia edellytyksiä, jotka ovat tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten vastaisia (ks. vastaavasti asia C-47/90, Delhaize ja Le Lion, tuomio 9.6.1992, Kok. 1992, s. I-3669, 26 kohta; asia C-315/92, Verband Sozialer Wettbewerb, ns. Clinique-tapaus, tuomio 2.2.1994, Kok. 1994, s. I-317, Kok. Ep. XV, s. I-13, 12 kohta ja yhdistetyt asiat C-427/93, C-429/93 ja C-436/93, Bristol-Myers Squibb ym., tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. I-3457, 27 kohta).

Perustamissopimuksen 30 artiklan soveltaminen

67 Toisin kuin Italian hallitus on väittänyt, edellä esitetystä analyysistä ilmenee, että kaakao- ja suklaatuotteilta, jotka sisältävät sellaisia rasvoja, joita ei mainita direktiivin liitteessä I olevan 7 kohdan a alakohdassa mutta joiden valmistus ja kaupan pitäminen nimityksellä "suklaa" on joissakin jäsenvaltioissa direktiiviä noudattaen sallittua, ei voida evätä perustamissopimuksen 30 artiklalla taattua oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen pelkästään siitä syystä, että muut jäsenvaltiot edellyttävät alueellaan valmistettavan kaakao- ja suklaatuotteita tämän direktii-

vin liitteessä I olevan 7 kohdan a alakohdassa säädetyn yhteisen koostumussäännön mukaan (ks. vastaavasti asia C-3/99, Ruwet, tuomio 12.10.2000, Kok. 2000, s. I-8749, 44 kohta).

68 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 30 artiklalla pyritään kieltämään kaikki sellaiset jäsenvaltioiden säännökset tai muut toimenpiteet, jotka voivat tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoittaa yhteisön sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti (ks. mm. asia 8/74, Dassonville, tuomio 11.7.1974, Kok. 1974, s. 837, Kok. Ep. II, s. 349, 5 kohta).

69 Silloin kun jäsenvaltioiden lainsäädäntöä ei ole yhdenmukaistettu, perustamissopimuksen 30 artiklan mukaan kiellettyjä ovat asiassa 120/78, Rewe-Zentral 20.2.1979 annetun tuomion (Kok. 1979, s. 649, ns. Cassis de Dijon -tapaus; Kok. Ep. IV, s. 403) mukaan etenkin sellaiset yhteisön sisäisen kaupan esteet, jotka aiheutuvat siitä, että toisista jäsenvaltioista tuotavien ja niissä laillisesti valmistettavien ja kaupan pidettävien tavaroiden on täytettävä toisen jäsenvaltion lainsäädännössä asetetut edellytykset (kuten esimerkiksi tavaroiden nimitystä, muotoa, kokoa, painoa, koostumusta, ulkoasua, merkintöjä, pakkausta koskevat edellytykset), vaikka niitä sovellettaisiin erotuksetta kotimaisiin tavaroihin ja tuotuihin tavaroihin (ks. mm. yhdistetyt asiat C-267/91 ja C-268/91 Keck ja Mithouard, tuomio 24.11.1993, Kok. 1993, s. I-6097, Kok. Ep. XIV, s. I-477, 15 kohta; asia C-470/93, Mars, tuomio 6.7.1995, Kok. 1995, s. I-1923, 12 kohta ja em. asia Ruwet, tuomion 46 kohta).

70 Tästä seuraa, että tätä kieltoa sovelletaan myös sellaisten tuotteiden kaupan pitämisen esteisiin, joiden valmistusta ei ole kokonaan yhdenmukaistettu mutta jotka on valmistettu yhdenmukaistamisdirektiivissä nimenomaisesti sallittujen kansallisten sääntöjen mukaisesti. Päinvastainen tulkinta johtaisi tällaisessa tilanteessa siihen, että jäsenvaltioiden sallittaisiin eristää kotimaiset markkinansa yhteisön yhdenmukaistamissääntöjen ulkopuolelle jääviltä tuotteilta, mikä olisi

ristiriidassa perustamissopimuksella tavoitellun tavaroiden vapaan liikkuvuuden päämäärän kanssa (ks. vastaavasti em. asia Ruwet, tuomion 47 kohta).

71 Italian hallituksen perustelua, jonka mukaan perustamissopimuksen 30 artiklan soveltamista pitäisi välttää, koska tällaisella soveltamisella aiheutettaisiin kotimaisten tuotteiden syrjintää, ei sitäkään voida hyväksyä.

72 Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin jo katsonut, että perustamissopimuksen 30 artiklalla ei pyritä varmistamaan, että kotimaista alkuperää olevia tavaroita kohdeltaisiin kaikissa tapauksissa samalla tavoin kuin maahan tuotuja tavaroita, ja ettei tämän artiklan sisältämä kielto koske tavaroiden sellaista erilaista kohtelua, joka ei ole omiaan estämään maahantuontia tai asettamaan maahan tuotujen tavaroiden markkinointia epäsuotuisaan asemaan (ks. mm. asia 98/86, Mathot, tuomio 18.2.1987, Kok. 1987, 7 kohta ja asia C-448/98, Guimont, tuomio 5.12.2000, Kok. 2000, s. I-10663, 15 kohta).

73 Merkitystä ei ole myöskään sillä, että sellaiselle jäsenvaltiolle, joka kieltää muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisäämisen sen alueella valmistettuihin kaakao- ja suklaatuotteisiin, perustamissopimuksen 30 artiklassa asetetulla velvollisuudella sallia tällaisia rasvoja sisältävien, muissa jäsenvaltioissa laillisesti valmistettujen kaakao- ja suklaatuotteiden kaupan pitäminen nimityksellä "suklaa", saatetaan asettaa tämän valtion kotimaiset tuotteet epäsuotuisaan asemaan.

74 Tästä syystä on tutkittava, onko — ja jos on, miltä osin — Italian lainsäädäntö, jolla kielletään pitämästä Italiassa kaupan muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita sisältäviä kaakao- ja suklaatuotteita nimityksellä "suklaa", jolla niitä laillisesti valmistetaan ja pidetään kaupan tuottajajäsenvaltiossa, ja jossa säädetään, että

näitä tuotteita saadaan pitää kaupan vain nimityksellä "suklaan korvike", perustamissopimuksen 30 artiklan vastainen.

75 Tältä osin on syytä todeta, että, kuten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, vaikka Italian lainsäädännössä säädetyn kaltaisella kiellolla, josta aiheutuu velvollisuus käyttää muuta kuin tuottajajäsenvaltiossa käytettyä myyntinimitystä, ei tehdäkään täysin mahdottomaksi muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden tuontia kyseiseen jäsenvaltioon, sillä kuitenkin saatetaan vaikeuttaa niiden kaupan pitämistä ja rajoittaa näin ollen jäsenvaltioiden välistä kauppaa (ks. vastaavasti asia 182/84, Miro, tuomio 26.11.1985, Kok. 1985, s. 3731, 22 kohta; asia 298/87, Smanor, tuomio 14.7.1988, Kok. 1988, s. 4489, 12 kohta; asia 286/86, Deserbais, tuomio 22.9.1988, Kok. 1988, s. 4907, Kok. Ep. IX, s. 641, 12 kohta, ja em. asia Guimont, tuomion 26 kohta).

76 On nimittäin syytä todeta, että nyt esillä olevassa asiassa kielto käyttää myyntinimitystä "suklaa", jolla muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita sisältäviä kaakao- ja suklaatuotteita laillisesti valmistetaan tuotantojäsenvaltiossa, saattaa nimittäin pakottaa kyseiset taloudelliset toimijat pakkaamaan tuotteensa erilaisiin pakkauksiin aina kulloisenkin myyntipaikan mukaisesti, mistä aiheutuu niille näin ollen ylimääräisiä pakkauskustannuksia. Vaikuttaa siis siltä, että tämä kielto on yhteisön sisäisen kaupan este (ks. vastaavasti em. asia Mars, tuomion 13 kohta, ja em. asia Ruwet, tuomion 48 kohta).

77 Tämä toteamus on sitäkin todempi, kun otetaan huomioon, että nimitys "suklaan korvike", jota asianomaisten toimijoiden on Italian säännösten mukaan käytettävä, saattaa vaikuttaa kielteisesti siihen tapaan, jolla kuluttajat käsittävät kyseiset tuotteet, koska sillä tarkoitetaan, että kyse on korvaavista tuotteista, ja aiheutetaan näin niiden arvostuksen vähentyminen (ks. vastaavasti em. asiat

Miro, tuomion 22 kohta; Smanor, tuomion 12 ja 13 kohta ja Guimont, tuomion 26 kohta).

78 Sen kysymyksen osalta, voiko tällainen lainsäädäntö tästä huolimatta olla yhteisön oikeuden mukainen, on muistutettava vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, jonka mukaan kansallisten oikeussääntöjen eroavuuksista aiheutuvat yhteisön sisäisen kaupan rajoitukset on hyväksyttävä siltä osin, kuin näitä oikeussääntöjä sovelletaan erotuksetta sekä kotimaisiin tavaroihin että tuontitavaroihin, ja ne ovat perusteltavissa sillä, että ne ovat välttämättömiä muun muassa kuluttajansuojaa koskevien pakottavien vaatimusten täyttämiseksi. Rajoitusten hyväksyminen edellyttää kuitenkin, että kyseiset oikeussäännöt ovat oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään ja että tätä päämäärää ei ole mahdollista saavuttaa yhteisön sisäistä kauppaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä (ks. mm. em. asia Mars, tuomion 15 kohta; asia C-313/94, Graffione, tuomio 26.11.1996, Kok. 1996, s. I-6039, 17 kohta ja em. asiat Ruwet, tuomion 50 kohta ja Guimont, tuomion 27 kohta).

79 Tällaisessa yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että jäsenvaltiolla on oikeus valvoa, että kuluttajille annetaan asianmukaiset tiedot heille tarjotuista tuotteista ja että heille näin annetaan mahdollisuus tehdä valintansa näiden tietojen nojalla (ks. mm. asia 216/84, komissio v. Ranska, tuomio 23.2.1988, Kok. 1988, s. 793, 11 kohta ja em. asia Smanor, tuomion 18 kohta).

80 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltiolla on tosin mahdollisuus kuluttajansuojan turvaamiseksi vaatia asianomaisia muuttamaan jonkin elintarvikkeen nimitystä silloin, kun tietyllä nimityksellä varustettu tuote eroaa koostumukseltaan tai valmistustavaltaan siinä määrin yhteisössä tällä samalla nimityksellä yleisesti tunnetuista tavaroista, ettei tuotteen ole katsottava

kuuluvan niiden kanssa samaan tuoteryhmään (ks. mm. em. asia Deserbais, tuomion 13 kohta; asia C-366/98, Geffroy, tuomio 12.9.2000, Kok. 2000, 22 kohta ja em. asia Guimont, tuomion 30 kohta).

81 Sitä vastoin silloin kun ero on vähäinen, asianmukaista pakkausmerkintää on pidettävä riittävänä antamaan ostajalle tai kuluttajalle tarvittavat tiedot (ks. mm. asia C-269/89, Bonfait, tuomio 13.11.1990, Kok. 1990, s. I-4169, 15 kohta; asia C-383/97, Van der Laan, tuomio 9.2.1999, Kok. 1999, s. I-731, 24 kohta ja em. asiat Geffroy, tuomion 23 kohta ja em. asia Guimont, tuomion 31 kohta).

82 On siis tutkittava, aiheuttaako muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisääminen kaakao- ja suklaatuotteisiin niiden koostumuksen olennaisen muuttumisen siten, ettei niillä enää ole sellaisia ominaisuuksia, joita kuluttajat odottavat niillä olevan ostaessaan nimityksellä "suklaa" varustettuja tuotteita, ja sen, että sellaisia pakkausmerkintöjä, joilla niiden koostumuksesta annetaan asianmukaiset tiedot, ei voitaisi pitää riittävinä estämään kaikenlaiset sekaannukset kuluttajien mielissä.

83 Tältä osin on syytä todeta, että direktiivissä 73/241/ETY tarkoitettu kaakao- ja suklaatuotteille ominainen piirre on se, että niissä on tietty vähimmäispitoisuus kaakaota ja kaakaovoita.

84 Erityisesti on syytä muistuttaa, että direktiivin 73/241/ETY liitteessä I olevan 1 kohdan 1.16 alakohdan mukaan tuotteissa on oltava vähintään 35 prosenttia kaakaon kuivia kiintoaineita, vähintään 14 prosenttia kuivia rasvattomia kaakaon kiintoaineita ja 18 prosenttia kaakaovoita, jotta ne voisivat kuulua tässä direktiivissä esitetyn suklaan määritelmän piiriin.

85 Direktiivillä 73/241/ETY vahvistetut prosenttimäärät ovat nimittäin vähimmäispitoisuuksia, joita on noudatettava kaikissa yhteisössä nimityksellä "suklaa" valmistettavissa ja kaupan pidettävissä suklaatuotteissa siitä riippumatta, sallitaanko vai kielletäänkö tuotantojäsenvaltion lainsäädännössä muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisääminen.

86 Lisäksi on syytä korostaa, että koska direktiivillä 73/241/ETY sallitaan nimenomaisesti se, että jäsenvaltiot sallivat kaakao- ja suklaatuotteiden valmistuksessa käytettävän muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita, ei voida väittää, että ne tuotteet, joihin näitä aineita on lisätty tämän direktiivin mukaisesti, ovat muuttuneet siinä määrin, etteivät ne enää kuulu samaan ryhmään kuin tuotteet, jotka eivät sisällä tällaisia aineita.

87 On siis myönnettävä, ettei muiden kasvirasvojen kuin kaakaovoin lisäämisestä sellaisiin kaakao- ja suklaatuotteisiin, joissa noudatetaan direktiivissä 73/241/ETY asetettuja vähimmäispitoisuuksia, voi aiheutua näiden tuotteiden luonteen olennaista muuttumista siten, että niistä tulisi erilaisia tuotteita.

88 Tästä seuraa, että menettely, jossa pakkausmerkintöihin lisätään neutraali ja objektiivinen maininta, jolla kuluttajille ilmoitetaan siitä, että tuotteessa on muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita, riittää takaamaan sen, että kuluttajat saavat asianmukaiset tiedot.

89 Näin ollen Italian lainsäädännöstä aiheutuva velvollisuus muuttaa näiden tuotteiden myyntinimitys ei vaikuta välttämättömältä kuluttajansuojaa koskevan pakottavan vaatimuksen täyttämiseksi.

90 Edellä esitetystä seuraa, että kyseinen lainsäädäntö on yhteensoveltumaton perustamissopimuksen 30 artiklan kanssa, koska sillä velvoitetaan muuttamaan sellaisten tuotteiden nimitystä, jotka on laillisesti valmistettu muissa jäsenvaltioissa ja joita on pidetty niissä kaupan myyntinimityksellä "suklaa", ainoastaan siitä syystä, että ne sisältävät muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita.

91 Kaikki edellä esitetty huomioon ottaen on todettava, että Italian tasavalta ei ole noudattanut perustamissopimuksen 30 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on kieltänyt sellaisten kaakao- ja suklaatuotteiden, joihin on direktiivin 73/241/ETY liitteessä I olevan 1 kohdan 1.16 alakohdassa määrättyjä vähimmäispitoisuuksia noudattaen lisätty muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita ja jotka on laillisesti valmistettu kyseisten kasvirasvojen lisäämisen sallivissa jäsenvaltioissa, myymisen Italiassa sillä nimityksellä, jolla niitä pidetään kaupan tuottajajäsenvaltiossa, ja koska se on säätänyt, että näitä tuotteita saadaan pitää kaupan ainoastaan nimityksellä "suklaan korvike".

Oikeudenkäyntikulut

92 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että Italian tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska Italian tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Italian tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 30 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 28 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se on kieltänyt sellaisten kaakao- ja suklaatuotteiden, joihin on elintarvikkeena käytettäviä kaakao- ja suklaatuotteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 24 päivänä heinäkuuta 1973 annetun neuvoston direktiivin 73/241/ETY liitteessä I olevan 1 kohdan 1.16 alakohdassa määrättyjä vähimmäispitoisuuksia noudattaen lisätty muita kasvirasvoja kuin kaakaovoita ja jotka on laillisesti valmistettu kyseisten kasvirasvojen lisäämisen sallivissa jäsenvaltioissa, myymisen Italiassa sillä nimityksellä, jolla niitä pidetään kaupan tuottajajäsenvaltiossa, ja koska se on säätänyt, että näitä tuotteita saadaan pitää kaupan ainoastaan nimityksellä "suklaan korvike".**

2) **Italian tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Puissochet Schintgen Skouris

Colneric Cunha Rodrigues

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä tammikuuta 2003.

R. Grass J.-P. Puissochet

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja